

Muz 89

EZÉRNAR FŐNÖKE 4. OSZTÁLY.

58.800/8. szám.

ein. 4. vkf. 1942.

BIZALMAS

**ISMERTETŐJELEK ÉS LÁTJELEK
A REPÜLŐK ÉS FÖLDI CSAPATOK KÖZÖTT
SZÜKSÉGES EGYÜTTMŰKÖDÉSRE**

1016

Áttila-nyomda részvénytársaság

1942.

1307

Muz 89

M. KIR. HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKE 4. OSZTÁLY.

58.800/8. szám.

eln. 4. vkf. 1942.

BIZALMAS!

8. sz.

112/VII

**ISMERTETŐJELEK ÉS LÁTJELEK
A REPÜLŐK ÉS FÖLDI CSAPATOK KÖZÖTT
SZÜKSÉGES EGYÜTTMŰKÖDÉSRE**

1016

BUDAPEST

Áttila-nyomda részvénytársaság

1942.

11.415 Attila-nyomda részvénytársaság Budapest
II. kerület, Szász Károly-utca 3-5. — Telefon: *150-080.
Igazgató: KULCSÁR ANDOR.

E segédletben foglaltaknak egységes alkalmazását az egész Honvédségben, tehát az e szerint való kiképzést is, elrendelem.

Érvénybe lép:

a) a kivonuló alakulatok számára: a határ átlépésekor;

b) az ország területén maradó alakulatok számára: 1942. aug. 1-én.

Ugyanezen időpontoktól kezdve hatályon kívül helyezem:

„A folyó háború tapasztalatainak ismertetése“ c. 1. sz. segédlet IV. Fejezet B/3. pontját (36.—38. oldal).

Felfüggesztem, míg a szabályzat helyesbítése meg nem történik:

a H. Sz. II. R. 50.—54. pont hatályát,

az E—alaps. 2. füzet VI. fejezet I./C. részét (71.—74. oldal).

VEZÉRKAR FŐNÖKE.

TARTALOMJEGYZÉK:

	Oldal
I. Ismertetőjelek — — — — —	5
A) Általában — — — — —	5
B) Együttműködés — — — — —	5
C) Ismertetőjelek eszközei — — — — —	6
D) Ismertetőjelek leírása — — — — —	7
E) Ismertetőjelek alkalmazása — — — — —	9
F) Különleges határozványok — — — — —	11
G) Ismertetőjelek titokbantartása — — — — —	12
H) Záró rendelkezések — — — — —	12
II. Összeköttetés — — — — —	13
A) Általában — — — — —	13
B) Együttműködés — — — — —	13
C) Az összeköttetés lehetőségei — — — — —	14
D) Jelzőeszközök — — — — —	15
<i>Melléklet</i> — — — — —	17
Látjelek — — — — —	17

I. Ismertetőjelek

a levegőben lévő repülők és földi csapatok számára.

A) Általában.

A földi csapatok és a repülők között szükséges eredményes együttműködés *feltétele*, hogy a repülő a levegőből a földön lévő csapatokat, továbbá a csapatok a saját repülőgépeket gyorsan és biztosan felismerjék. A kölcsönös felismerés akadályozza meg egyedül, hogy a repülők saját csapatok, vagy a csapatok saját repülőgépek ellen harcoljanak.

B) Együttműködés.

A földierők és a repülők együttműködését minden harcselekmény előtt az érintett parancsnokságok gondosan szabályozzák.

Ezen kívül mind a földi, mind a repülő parancsnokságok kötelessége, hogy a hadműveleti területen, illetve légterükben folytatott mozgásról egymást kölcsönösen és folytonosan tájékoztassák.

C) Ismertetőjelek eszközei.

1. Ismertetőjeleket mind a földi csapatok, mind a levegőben lévő repülők adhatnak.

2. Az ismertetőjelek csak akkor felelnek meg céljuknak, ha jól láthatók és jelentőségük félreérthetetlenül ismeretes.

a) Minél nagyobb a repülőköteték vagy egyes repülőgép repülési magassága, annál nehezebben állapítja meg a repülő a földi csapatok ismertetőjelét és a csapat a repülő ismertetőjelét.

b) A földi csapatok — alosztályig bezárólag — pontosan ismerjék a repülőgéptípusokat, az elrendelt ismertetőjeleket és a légihelyzetet, mert ez a saját repülők idejében való felismerését megkönnyíti.

c) A repülők a pontos földi helyzetet, az ismertetőjeleket és a harcban levő csapatok általános magatartását ismerjék, mert ez a saját és ellenséges csapatok megkülönböztetését megkönnyíti.

3. Az ismertetőjelek csak akkor láthatók, ha a helyes pillanatban és alkalmas helyen adjuk.

a) A földi csapatok az ismertetőjeleket korán és a repülő által jól látható helyen adják. A repülő ritkán figyel függőlegesen maga alá, hanem legtöbbször a repülés irányában előre. A repülő csak akkor járhat el helyesen, ha a csapat ismertetőjelét idejében észlelheti.

b) A repülők az ismertetőjelet ne adják túlkorán, mivel a csapatokat a terepfedezet a megfigyelésben akadályozza. Csak síma terep felett, vagy alacsony repülésnél kell az ismertetőjelet korábban adni. A csapatok felett alacsonyan feleslegesen ne repüljenek, mivel a csapat a repülőket meglepő megjelenésük miatt nehezebben ismeri fel.

D) Ismertetőjelek leírása.

I. Nappal alkalmazandó jelzések saját csapatok vagy saját repülők megjelölésére.

1. Földi csapatok számára:

a) narancssárga füstjelző,

b) sárga jelzőlapok (csak az első vonal jelzésére),

c) piros-fehér-zöld (a németeknél horogkeresztes) jelzőzászlók,

d) egyéb szükség-ismertetőjelek.

a)-hoz: A narancssárga füstjelző a levegőből legjobban látható jel. Jelentősége: „Saját csapat“, „Itt vagyunk“. Földi csapatok számára a legfontosabb ismertetőjel.

b)-hez: A sárga jelzőlapok közepes repülési magasságból még jól felismerhetők, ha a terepnek kedvező helyén vannak kifektetve. Több jelzőlapból összeállított jelzés felismerhetősége nagyobb. A sárga jelzőlapok jelentősége: „Itt van a saját első vonal!“ Kizárólag erre a jelzésre szabad használni, hogy az első vonal megállapítása pontos legyen. A repülő ebből következtetéseket vonhat le a harc menetéről. Pl. ebből állapítja meg, hogy kb. 500 m-re az ellenség felé saját csapatok nem tartózkodnak. Ezért saját csapatok előrenyomulásánál a sárga jelzőlapokat soha sem szabad fekvé hagyni.

Inkább a narancssárga füstjelzőt használjuk minél többet.

c)-hez: Hátrább lévő parancsnokságok, csapatok, vonatok, intézetek jelzésére 2×1 m nagyságú jelzőzászlók szolgálnak, amelyeknek alapszíne piros, közepén 50 cm átmérőjű fehér körben 10 cm átmérőjű zöld kör van. Minden alosztály-, osztály-, ezred- és magasabb parancsnokságnál, valamint vonatrésznél és

intézetnél 1—1 db. ilyen jelzőzászló álljon rendelkezésre.

A nemzetiszínű (horogkeresztes) jelzőzászlók nagy magasságból alig, kis magasságból nehezen ismerhetők meg. Jelentőségük: „*Saját csapat*“, „*Itt állunk*“. Ezeket általában hátrább lévő harcterületeken, leginkább menetoszlopok jelzésére, stb-re használják. De alkalmazható a legelső vonalban is, ha sárga jelzőlapok nem állanak rendelkezésre, vagy az első vonalnak egészen pontos jelzésére nem vetünk súlyt.

Mivel a jelzőzászlók (nemzetiszínű, horogkeresztes) általában a rossz láthatóságuk miatt nem felelnek meg, célszerűnek mutatkozik még a narancssárga füstjelző használata is.

d)-hez: Egyéb szükség-ismertetőjeleket a csapat akkor használjon, ha a többi ismertető jelzések nem állanak rendelkezésre. Segédeszközök általában az alábbiak lehetnek:

havas vagy világos területen kereszt (horogkereszt) kirakása ágakból, felszerelésből, stb., a roham-sisak, zsebkendő stb. lengetése.

Ezek azonban *csak szükségjelek* és nem biztosítják a saját csapat felismerését.

2. Repülők számára:

a) repülőgéptípus és felségjel,

b) különleges színezés (festés),

c) ismertetőjel (E.S* több csillagos jelzőtöltény),

d) egyéb szükség-ismertetőjelek.

b)-hez: Különleges színezés (festés) általában az egész légierők számára egységesen és hosszabb időre rendelhető el. Pl. sárga szárnyvégek és sárga gyűrű a törzs körül.

c)-hez: Az ismertetőjel állandóan változik, megállapított terv szerint. Alosztályig bezárólag ismerni kell.

* E.S = Erkennungssignal.

d)-hez: Egyéb szükség-ismertetőjelek:

repülőgép mozgatása a hossz tengely körül, a motornak többszöri búgatósa a gázemelő mozgatásával, stb.

Ezek a jelek mindig csak kiegészítők, ha más eszköz nem áll rendelkezésre s nem biztosítják a repülőgép felismerését.

II. Éjjel alkalmazandó jelzések a saját csapatok vagy a saját repülőek megjelölésére.

1. *Földi csapatok számára:*

a) mindenféle világító és villanó jelek,

b) alkalomadtán külön elrendelt világítójelzések éjjeli közelfelderítő repülőek számára.

2. *Repülőek számára:*

a) ismertetőjel (E S),

b) világító jelek (E L)*,

c) helyzetlámpák,

d) repülőgép-fényszórával adott villanó jelek.

Az E S, E L és a repülőgép-fényszórával adott villanójelek meghatározott terv szerint állandóan változnak és a jeleket az alosztályig bezárólag ismerni kell.

E) Ismertetőjelek alkalmazása.

I. A nappali ismertetőjeleket a következő esetben kell adni:

1. *A földi csapatok:*

a) repülőkötelékek vagy egyes repülőek E S jelzéssel adott *felhívására*; továbbá, ha

b) a csapatokat saját repülőgépek veszélyeztetik.

A parancsot az alosztály vagy nála magasabb parancsnok adja.

* EL = Erkennungslicht.

2. Repülők:

ha a saját csapatok lövik.

A nappali ismertetőjeleket ezenkívül még adhatják:

a) *földi csapatok* akkor, ha a csapat azt hiszi, hogy a repülő felhívása nélkül is szükség van a jelzésre, különösen, ha a helyzet szerint annak lehetősége áll fenn, hogy a repülő a felhívást elmulasztotta:

b) *repülők*, ha saját terület felett a felhőből kitérnek, és, ha a földi csapatot felszólítják, hogy az ismertetőjelet adja (ez általában E S jelzötöltény kilövésével történik).

II. Az éjjeli ismertetőjeleket a következő esetben kell adni:

1. Földi csapatok:

ha a saját repülő E S jelzötöltény kilövésével erre felhívja, vagy

ha a helyzet olyan, hogy saját repülők bombatámadása veszélyezteti.

Parancsot erre az alosztály vagy ennél magasabb parancsnok adhat.

2. Repülők:

ha annak veszélye forog fenn, hogy a saját csapatok lövik.

Az éjjeli ismertetőjelet repülők még a következő esetekben adhatják:

a) eltévedés esetén saját területnek megállapítására,

b) az arevonálnak felismert, vagy kiszámított átrepülésekor (általában csak a visszatérésnél szokásos),

c) a saját csapat felhívására, hogy ismertetőjelet adja,

d) a repülőtér közelében, röviddel a leszállás előtt.

F) Különleges határozványok.

1. Az előbbi általános értékű határozványokon kívül, meghatározott harcselekmények végrehajtásakor, esetről-esetre, a kijelölt repülő egységek és földi csapatok szoros együttműködése esetén, *különleges* ismertetőjelek használata rendelhető el. Pl. együttműködés közelfelderítőkkal, csatarepülőkkal, stb.-vel.

2. A mindenkori földi helyzetnek megfelelően (mozgó- vagy állásharc, stb.) esetről-esetre, a repülő- és a földierők parancsnokságai megállapodhatnak és kijelölhetik meghatározott időtartamú érvénnyel a

„*Biztonsági vonalat a repülők alkalmazására*“.

Ennek a biztonsági vonalnak lényege, hogy tőle az ellenség felé eső területen a saját repülők fegyverhasználata korlátlan, míg a saját terület felé eső oldalon csak akkor működhetnek, ha a célokat kétséget kizárólag ellenségesnek ismerik fel. A kétséget kizáró esetek az alábbiak:

a) a repülő a saját első vonalat határozottan felismerte (jó látás esetén 2—3000 m rep. magasságig),

b) a célterületet a légi harcfelderítés vagy a saját csapatok közvetlenül a felszállás előtt üresnek jelentették.

Éjjeli rep. támadások a biztonsági vonalon innen nem hajthatók végre.

„A biztonsági vonal repülők alkalmazására“ úgy határozandó meg, hogy a térképen és a terepen határozott (markáns) pontokon át vezessen és olyan mélyen nyúljon be az ellenséges területbe, hogy érvényességének idején a saját csapatok *biztosan* ne léphessék át. A vonal kijelölésekor, a bombaszórás figyelembevételére, legalább 300 m széles biztonsági övet kell számítani.

3. Ha a saját csapat zsákmányolt anyaggal van felszerelve (pl. zsákmányolt ruházat, járóművek), akkor

a) földi parancsnokságok a repülőparancsnokságokat idejében értesítsék, hogy a bevetésre kerülő hajózók kioktatása lehetséges legyen,

b) a zsákmányolt anyaggal felszerelt csapat ismertetőjelét idejében és feltűnően jelezze. Ilyen csapatokat ismertetőjelekkel bőségesen lássunk el.

4. Nem európai (trópusi) haretereken, a terep és az éghajlati viszonyok különleges ismertetőjelek alkalmazását tehetik szükségessé. Ily esetekben külön intézkedés megy az ottani seregtestekhez.

G) Ismertetőjelek titokbantartása.

Az ismertetőjelek és értelmük katonai titkok. Az ellenség utánzásával azonban számolni kell. Ha kétséget kizárólag megállapítottuk, hogy az ellenség saját ismertetőjeleinket használja, tegyünk azonnal jelentést.

H) Záró rendelkezések.

A saját földi csapatok veszélyeztetését okvetlenül el kell kerülnünk. Ez csak a hajózók gondos, folytonos oktatásával, a helyzet állandó érzékelésével és követésével, továbbá a legnagyobb figyelemmel érhető el.

Másrészt a földi csapatok ellenséges földi célok leküzdésére akkor is igényeljenek repülőket, ha a célok közvetlenül az arcvonal előtt fekszenek.

A földi csapatokat a saját repülők felségjelére és ismertetőjelére állandóan oktassuk. Ezzel megakadályozzuk a saját repülők lövetését és megkönnyítjük nekik a saját csapatok felismerését. A kiképzés a légi figyelő- és jelentőszolgálatban különösen fontos.

II. Összeköttetés földi csapatok és levegőben lévő repülők között.

A) Általában.

Az összeköttetés célja: jelentések, hírek és igénylések közvetítése a földi csapatok és a levegőben lévő repülők között.

A levelezés megkezdésére parancsot az alosztályparancsnoktól fölfelé minden parancsnok adhat. Csapatok és a levegőben lévő repülők közli rádióforgalmat a vonatkozó szabályzatok és irányelvek határozzák meg.

B) Együttműködés.

A földi csapatok és a repülők összekötő szolgálata csak akkor teremti a rádióösszeköttetéssel egyidőben vagy a rádió pótlásaként hibátlan és gyors hírváltást, ha mindkét oldalon az alábbi határozványokat pontosan megtartják és, ha mind a földi csapatok, mind a repülők a hírváltásnak erre a módjára előkészülnek.

C) Az összeköttetés lehetőségei.

1. *Látjelekkel: parancsra*, a repülő *igénylésére* (jelzőtöltény kilövésével) vagy a csapat *kezdeményezésére*.

A látjelek kifektetésére vagy bevonására a parancsot minden esetben az alosztály vagy ennél magasabb parancsnok adja.

2. A látjeleket mindig az arcvonal felé úgy kell kifektetni, hogy az arcvonal felé fordulva olvashatók legyenek. A kifektetés olyan *gondos* legyen, hogy a repülőgépnek ne kelljen köröznie a harcmező felett. A látjelet csak akkor szabad bevonni, ha a repülőgép a látótávolságból eltávozott.

3. A látjeleket olyan alapra kell kifektetni, hogy színük világosan *kiemelkedjék* és a levegőből megfigyelhetők legyenek; lehetőleg *szabad területre* fektessük, mert a repülők ritkán figyelnek függőleges irányban és bokrok, fák és egyéb tárgyak a látást megakadályozhatják. Erdőkben és vágásokban ne fektessünk.

4. A látjeleket célszerűen több jelzőlapból úgy állítjuk össze, hogy a látjel nagy legyen, tehát nagyobb repülési magasságból is jól felismerhessék. Kicsi és egyes látjeleket a repülők könnyen szem elől tévesztenek.

5. Látjelkészlet hiánya esetén szükségeszközöket kell használni.

D) Jelzőeszközök és használatuk.

AA) Jelzőeszközök.

1. A földi csapatok a repülőkkel való összeköttetés céljára az alábbi jelzőeszközökkel rendelkeznek:

- a) jelzőlapokkal (fehér/piros),
- b) fehér jelzőtölténnyel (pl. rövid megállapított hírek jelzésére),
- c) szükségesszükszerekkel.

2. A repülők a földi csapatokkal való összeköttetés céljára rendelkeznek:

a) *fehér* jelzőtölténnyel, jelentése:
a repülő a földi csapatot felhívja látjelek adására;

b) *zöld* jelzőtölténnyel, jelentése:
a megfigyelő repülő jelentést akar ledobni. „Ledobó helyet megjelölni“;

c) *piros* ledobó füstjellel, vagy piros jelzőtölténnyel, jelentése:

„Vigyázz! Ellenséges páncélelhárítás: páncéltörő ágyú, tüzérség, záruk!“;

d) *kékeslila* ledobó füstjellel, jelentése:

„Vigyázz! Ellenséges páncélosok“;

e) *szükszükszerek*.

BB) Alkalmazás.

1. *Földi csapatok:*

a) Harcálláspontok megjelölésére és harcjelentések adására.

A harcálláspontok megjelölése és harcjelentések adása jelzőlapokkal történik.

b) Előre megállapított *rövid hírek* közlésére.

A földről a repülőhöz előre megállapított rövid híreket jelzőtölténnyel közölnek.

c) *Szükségeszközök* alkalmazása hírváltásra. Ilyen esetekben a csapat különösen ügyeljen arra, hogy a látjeleket a repülők jól láthassák. A biztos levelezésre nincs jótállás. Célszerű, ha a hosszabb időre együttműködő repülők és földi csapatok ilyen jeleket előzőleg megbeszélnek. A földi csapat vegye tekintetbe, hogy ilyen jeleket csak a velük együttműködő saját repülők értenek meg, tehát nem általános jellegűek.

2. *Repülők:*

a) Az arcvonal felett vagy a felé repülve, fehér és zöld jelzőtöltényt oldalt lefelé lőjenek.

b) *Ledobó füstjeleket* kézzel dobnak ki a repülőgépből az ellenséges cél irányába; esési irányuk kb. a cél helyét jelölik meg.

c) *Szükségeszközök:*

a harcmező többszörös körülrepülése vagy a csapat ismételt alacsony átrepülése, hogy a figyelmet magára vonja. A csapat ezzel felhívást kap látjelek adására.

Ellenséges terület felett bizonyos irányban rácsapás és tüzelés, hogy a csapatot felismert célra figyelmeztessék.

Rövid ledobó jelentések ledobása a levelezés kiegészítésére.

Ledobó jelentéseket vagy olyan ledobó hüvelyben dobják a földre, amelyek világossárga füstöt eresztenek, vagy pedig ledobó laskában, piros-fehér zászlóval.

Behelyezendő az 58.800/8. eln. 4. vkf. 1942. számú rendelettel kiadott 8. sz. segédlet hatályon kívül helyezett régi melléklete mellé.

Új melléklet!

L Á T J E L E K.

+	Ledobóhely jelentések és ellátási javak részére
▽	Nem
Y	Nem értettem
V	Értettem, vagy igen
Z	Cél (melléje kifektett számmal)
1	1 = 1
II	2 = 2
III	3 = 3
4	4 = 4
V	5 = 5
VI	6 = 6
VII	7 = 7
VIII	8 = 8
IX	9 = 9
⊥	0 = 0

I	Lövés leadva
+ +	Ledobóhely helyzete ellenőrző részleg részére, vagy „Itt helyzete ellenőrző részleg“
	Üteg tűzkész
H	Üteg ismét lövegenkénti tűzre tér át (Egyeslövés)
T	Üteg nem tűzkész
^	Célváltoztatás, új cél
+ T	Tűz beszüntetve (Lövés befejezve)
V V	Hatáslövés
b	Ellenség támadást készít elő
A	Ellenség támad
	Ellenség középen betört
└ ┌	Ellenség tőlünk balra betört
┌ └	Ellenség tőlünk jobbra betört

Ellenséges támadás elhárítva

Tartjuk a vonalat

Saját első vonal (a sárga jelzőlapokat kizárólag csak e jelhez szabad használni)

Minden rendben

Körül vagyunk zárva

Lőszert kérünk

Támogatást kérünk

Élelmet kérünk

Üzemanyagot kérünk

Vizet kérünk

Előre megyünk

(1)

Ott ellenállás

(1)

Onnan legnagyobb veszély (csak sürgős esetekben szabad kifektetni, ha a saját repülő kötelékeket — eredeti feladatuktól eltérítve — azonnal erre a célra kell irányítani)

Ott ellenállás tőlünk 100 m-re

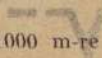
Ott ellenállás tőlünk 200 m-re

Ott ellenállás tőlünk 300 m-re és így tovább egész „Ott ellenállás tőlünk 900 m-re” jelzésig, az „Ott ellenállás” jelzés mellé jobbra kifektetett vízszintes vonalak által jelezve

Ott ellenállás tőlünk 1000 m-re

Ott ellenállás tőlünk 2000 m-re

Ott ellenállás tőlünk 3000 m-re és így tovább, az „Ott ellenállás” jelzés mellé jobbra kifektetett függőleges vonalak által jelezve

(1) Mindkét jelzés kiegészíthető még egyéb látjellel vagy segédeszközzel a pontos célmegjelölés érdekében.

A pontosabb távolságmegjelöléshez az ezresekben felüli százásokat az alábbiak szerint jelöljük: (százás jelzéssel mindig az ezres jelzéstől jobbra)

Ott ellenállás tőlünk 1100 m-re

Az „Onnan legnagyobb veszély“ jelzés mellett, a jelzéstől jobbra, fentiekhez hasonlóan jelöljük a távolságadatokat:

Onnan legnagyobb veszély tőlünk 1100 m-re

Ellenséges páncélosok (Távolságukat a fentiek szerint jelezzük)

Ellenséges páncélosok tőlünk 1100 m-re

(1)

Ellenséges ellenálló fészek

(1)

Ellenséges tüzérségi állások

Zászlóalj, osztály, csoport

Ezred

Hadosztály

(1) Mindkét jelet úgy kell kifektetni, hogy a függőleges, hosszabb vonal az elg. felé mutasson és annak az elg. felé eső végére kerüljenek a vízszintes rövidebb vonalak.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709887

DR

